

Suunterveys ja munuaissairaudet

Suunterveyden ja yleissairauksien välisistä yhteyksistä on viime vuosikymmeninä kertynyt runsaasti tutkimustietoa ja onkin todettu, että hampaistotulehduksilla on haitallinen vaikutus yleisterveyteen.

Hampaiden kiinnityskudossairaus, parodontiitti, on krooninen tulehdussairaus, joka voi hoitamattomana johtaa hampaiden menetykseen. Sen on todettu lisäävän elimistön matala-asteista tulehdusta ja sitä kautta vaikuttavan useisiin elinjärjestelmiin. Tutkimusnäyttöä on kertynyt parodontiitin yhteydestä muun muassa sydän- ja verisuonisairauksiin, diabetekseen, Alzheimerin tautiin ja raskauskomplikaatioihin.

Suunterveyden ja munuaisten toiminnan välisistä yhteyksistä on toistaiseksi rajallisesti tutkimustietoa. Parodontiitin ja kroonisen munuaistaudin välillä on kuitenkin todistettu yhteys, mitä selittävät todennäköisesti sekä matala-asteinen tulehdus että parodontaalipatogeenit - bakteerit, joita esiintyy aggressiivisyyppisessä parodontiitissa. Lisäksi munuaissairauksiin liittyvä syljenerityksen väheneminen muuttaa suun pH:ta, lisäten haitallisten bakteerien kasvua. Parodontaalinen kudostuho onkin munuaissairaille yleisempää ja vaikeampaa kuin terveillä.

Dialyysi- ja munuaissirrepotilailla on raportoitu monenlaisia suun ongelmia, kuten suun kuivuutta, kariesta ja hyljinnänestolääkityksen aiheuttamaa ienkudoksen liikakasvua. Immunosuppressiivista lääkitystä saaville potilaille suun infektiot ovat erityisen riskialttiita: niiden oireet voivat olla vähäisiä, mutta systeeminen merkitys merkittävä. Suun tulehdukset lisäävät elimistön tulehduskuormaa ja heikentää siirteen sekä potilaan pitkäaikaista selviytymistä.

Väitöskirjatyö perustuu kahteen aineistoon, joista ensimmäinen kerättiin vuosina 2000–2015. Ensimmäisessä osatyössä selvitettiin dialyysipotilaiden infektioiden mikrobitaustaa ja verrattiin infektioita syljen biomarkkeripitoisuuksiin. Perinteisten suun tutkimustulosten ohella suun nesteet sisältävät biomarkkereita, biologisia merkkiaineita, jotka heijastavat sekä paikallisia että systeemisiä sairauksia. PGLYRP1-biomarkkerin ja hemodialyysipotilaiden infektioepisodien havaittiin tilastollisesti merkitsevä yhteys, mitä ei muiden biomarkkerien tai peritoneaalidialyysin osalta löytynyt. Työ julkaistiin Oral Diseases -lehdessä (Arenius ym. 2020).

Osatyöt 2 ja 3 pohjautuvat munuaissirrepotilaisiin, jotka tutkittiin HUSin suusairauksien ja nefrologian osastoilla vuosina 2019-2024. Potilaille tehtiin klinisiä tutkimuksia, kyselyjä suun terveydestä ja elämänlaadusta, sekä kerättiin erinäisiä nestenäytteitä useissa seurantapisteissä kahden vuoden ajan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, vaikuttaako suun matala-asteinen tulehduskuorma munuaissiirteen toimintaan ja potilaiden ennusteeseen. Hypoteesina on, että suun tulehduskuorma heijastuu siirteen toimintaan ja päätetapahtumiin, kuten elinsiirteen rejektioon. Lisäksi selvitetään, voidaanko syljen, suuhuuhteen, veren ja virtsan biomarkkereilla tai syljen viruslöydöksillä ennustaa siirteen toimintaa. Tutkimuksessa arvioidaan myös suun terveyden ja elämänlaadun välisiä yhteyksiä.

Raimo Sydänmaan rahaston apuraha mahdollistaa osa-aikaista työskentelyä väitöskirjan parissa. Toiveena on lisätä ymmärrystä siitä, miten suunterveys huomioiden voidaan tukea munuaissiirteen pitkäaikaista toimintaa ja potilaan kokonaisennustetta.

Teksti: HLL, tohtorikoulutettava Ilona Arenius